

Скоростецька Ольга Олександрівна
аспірантка

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ,
Україна, e-mail: skorostetskayaolga@gmail.com

МОДЕЛЬ ПЕРСПЕКТИВНОЇ ОПТИМІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СТОЛИЧНОМУ МІСТІ

Мета. Розглянути проблематику туристичної діяльності на прикладі столичного міста Київ з акцентом на комплексний регіональний підхід щодо формування стратегії розвитку туризму, створення моделі формування й реалізації оптимізаційної стратегії в умовах формування дестинації «Київ».

Методика. Використані аналітичний, статистичний, графічний, системний і порівняльно-географічний методи.

Наукова новизна. Взаємовідносини постачальників туристичних послуг з їх споживачами продиктовані наявністю сучасних технологій, підходів і методів формування туристичних дестинацій як складових оптимізаційної моделі розвитку туризму. На сьогодні, наявні теоретико-методологічні та практичні дослідження процесу розвитку туризму в столичному місті у вигляді туристичної дестинації, носять дискусійний характер, враховуючи той факт, що у науковій літературі ще не сформовані чітко теоретичні конструкції, які б дозволили сформулювати основні складові взаємовідносин у такого виду дестинаціях. В даній статті автор пропонує розглянути модель формування та реалізації стратегії розвитку туризму в дестинації «Київ», яка може стати алгоритмом створення альтернативних моделей для туристичних дестинацій інших регіонів, які мають свої особливості та відмінності з точки зору природно-ресурсного та туристсько-рекреаційного потенціалу, рівня розвитку туристичної інфраструктури та рівня кваліфікації туристичних підприємств.

Практична значимість. В статті піднімаються дискусійні питання, що стосуються реалій сучасного життя людей в рамках інноваційних підходів до діяльності туристичної сфери України, з її проблемами, викликами та практичними рішеннями. Матеріали публікації можуть бути використані під час навчального процесу у вищих навчальних закладах, що здійснюють підготовку фахівців для української туристичної індустрії, практичній діяльності туристичних операторів і агенцій, в процесі роботи департаментів та фахових установ, які дотичні до туристичної системи надання послуг або до процесів вивчення питань впровадження інноваційних технологій у туристичну сферу України.

Ключові слова: столичне місто, туристична дестинація «Київ», модель формування та реалізації, стратегії розвитку туризму, оптимізація туристичної діяльності.

Skorostetska Olha Alexandrovna

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine,
e-mail: lilamirinda@icloud.com

MODEL OF PERSPECTIVE OPTIMIZATION OF TOURIST ACTIVITIES IN THE CAPITAL CITY

Purpose. Consider the problems of tourism activities on the example of the capital city of Kyiv, with an emphasis on an integrated regional approach to the formation of a tourism development strategy, the creation of a model for the formation and implementation of an optimization strategy in the conditions of the formation of the destination "Kyiv".

Methodology. Analytical, statistical, graphical, systemic and comparative geographic methods were used.

Approbation. The main conceptual issues of the formation of tourist destinations and the problems of their accompanying components were studied by domestic scientists (M. Boyko, Yu. Zabaldina, A. Mazaraki, S. Melnichenko, I. Smirnov, T. Tkachenko and others) and were tested in previous works of the author of this articles.

Scientific novelty. The relationship of tourism service providers with their consumers is dictated by the availability of modern technologies, approaches and methods for the formation of tourist destinations as components of an optimization model for tourism development. Today, theoretical, methodological and practical studies of the process of tourism development in the capital city in the form of tourist destinations are debatable, given the fact that the scientific literature has not yet formed clearly theoretical structures that would allow formulating the main components of the relationship in this form. destinations. In this article, the author proposes to consider a model for the formation and implementation of a tourism development strategy in the destination "Kyiv", which can become an algorithm for creating alternative models for tourist destinations in other regions, which have their own characteristics and differences in terms of natural resource and tourist and recreational potential, level development of tourism infrastructure and the level of qualification of tourism enterprises

Practical significance. The article raises debatable issues related to the realities of modern life of people within the framework of innovative approaches to the activities of the tourism sector in Ukraine, with its problems, challenges and practical solutions. The materials of the publication can be used during the educational process in higher educational institutions that train specialists for the Ukrainian tourism industry, the practical activities of tour

operators and agencies, in the process of work of departments and professional institutions involved in the tourism system of providing services or the processes of studying the issues of introducing innovative technologies in the tourism sector of Ukraine.

Keywords: capital city, tourist destination "Kyiv", model of formation and implementation, tourism development strategies, optimization of tourism activities.

Постановка проблеми. Однією з актуальних проблем сьогодні є недосконалість управління нею, пошук резервів підвищення ефективності її функціонування та використання туристичного потенціалу в умовах кризи. Тому, актуальним залишається дослідження особливостей формування стратегії розвитку туризму в Україні за рахунок активізації використання туристичного потенціалу в регіональному розрізі. При цьому, важливим є виконання ґрунтовного наукового дослідження структури взаємовідносин між суб'єктами ринку в дестинації як складових моделі формування й реалізації оптимізаційної стратегії розвитку туризму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження особливостей формування дестинацій та структури взаємовідносин між суб'єктами ринку досліджували такі вітчизняні науковці, як: М. Бойко, Ю. Забалдіна, А. Мазаракі, С. Мельниченко, І.Смірнов, Т. Ткаченко та інші. Однак, наявні теоретико-методологічні та практичні дослідження туристичних дестинацій носять дискусійний характер, враховуючи той факт, що у науковій літературі ще не сформовані чітко теоретичні конструкції, які б дозволили сформулювати основні складові взаємовідносин в межах даних територій.

Мета статті. Розглянути проблематику туристичної діяльності на прикладі столичного міста Київ з акцентом на комплексний регіональний підхід щодо формування стратегії розвитку туризму, створення моделі формування й реалізації оптимізаційної стратегії в умовах формування дестинації «Київ».

Виклад основного матеріалу дослідження. Туристська галузь є важливим чинником стабільного й динамічного збільшення надходжень до бюджету, сприяє активізації та стимулюванню роботи цілої мережі галузей народного господарства, зокрема будівництва, торгівлі, сільського господарства, виробництва товарів народного споживання, транспорту та зв'язку, має найбільш сильний ефект мультиплікатора, ніж більшість інших економічних галузей і відіграє істотну роль у соціально-економічному розвитку територій, стимулюючи збереження наявних туристичних ресурсів [103, с. 65–75].

Комплексний регіональний підхід до управління розвитком туристичної сфери може забезпечити необхідну охорону, збереження й використання історико-культурного та природного середовища, а також перетворення рекреаційно-туристичної сфери на один із пріоритетних напрямів регіонального розвитку та структурної розбудови національної економіки.

Модель формування й реалізації стратегії розвитку туризму формується в три етапи (рис.1).

Виходячи з положень Стратегії розвитку туризму і курортів України можемо сформулювати місію регіонів стосовно розвитку туристичних ресурсів таким чином: «створення та розвиток інтегрованих та конкурентоспроможних туристичних ресурсів для забезпечення сталого розвитку сфери туризму і курортів та прискорення економічного зростання країни» [173].

Для ефективного розроблення стратегії розвитку туристичної сфери необхідно оцінити її стратегічний туристичний потенціал. Для оцінювання стратегічного потенціалу розвитку туристичних ресурсів необхідно оцінити всі види туристичних ресурсів для визначення найбільш пер-спективних напрямів стратегії їх розвитку. Вибір певної стратегії залежить від рівня стратегічного потенціалу економічного об'єкта. Визначення цього рівня є складним питанням, оскільки існує безліч різних підходів до його вирішення.

Стратегія розвитку туризму на регіональному рівні має бути розроблена урахуванням рівня стратегічного потенціалу туристичної сфери та регіональних особливостей, але основні елементи стратегії розвитку туризму за регіонами України є загальними для всіх регіонів [3, с. 33-39].

Метою розвитку туризму, що сформована в держаних документах та актах, є інтенсифікація галузі, передусім зростання її ролі в соціально-економічному житті шляхом ефективного використання наявного туристичного потенціалу на основі принципів сталого розвитку, створення на цій основі умов для розвитку людського капіталу, забезпечення зайнятості населення, зростання доходів, формування національної та регіональної конкурентоспроможності [6, с. 65–75].

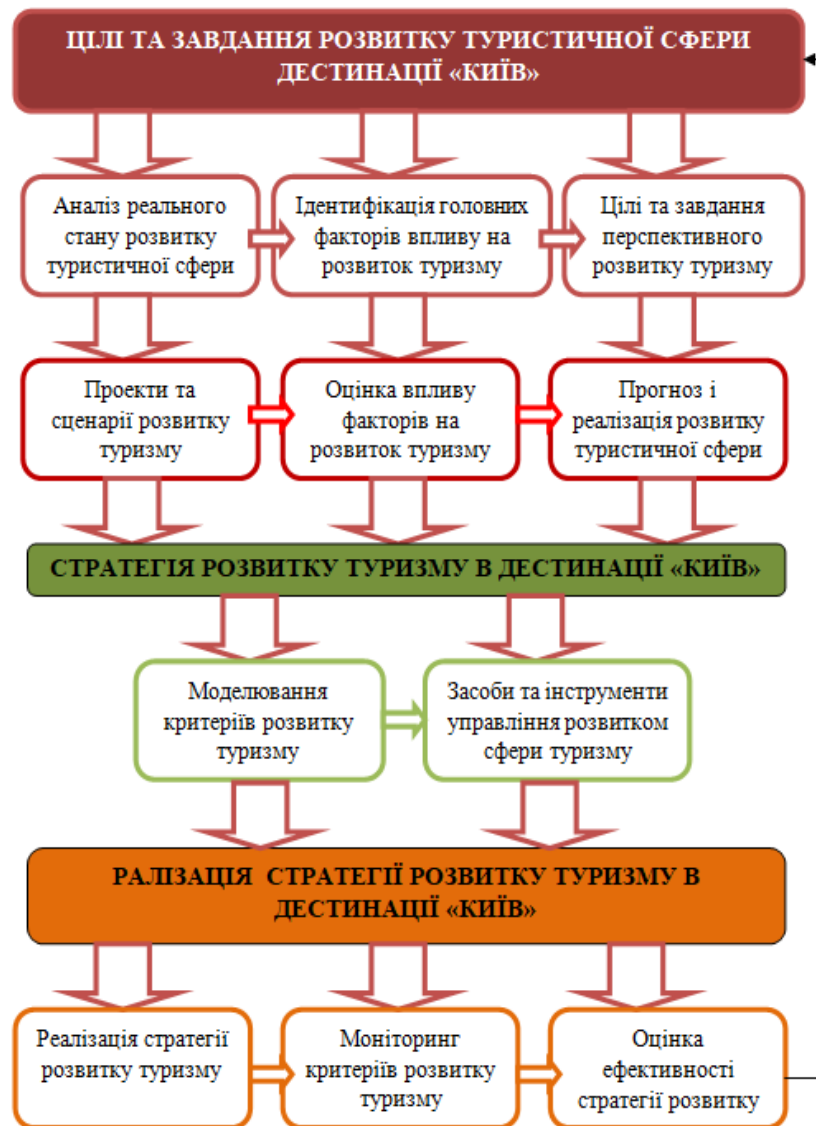


Рис.4.1. Модель формування та реалізації стратегії розвитку туризму в дестинації «Київ»

Примітка: розроблено автором

Досягнення поставленої мети забезпечить поліпшення соціально-економічних показників, зокрема збільшення податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів; підвищення рівня життя населення за рахунок зростання відсотку зайнятості та середньої зарплати в туристичній індустрії; зростання якості життя за рахунок підвищення культурного рівня та патріотичного виховання населення [5].

Для досягнення мети необхідно вирішити такі завдання, як стимулювання розвитку об'єктів туристичної інфраструктури; розроблення інноваційних туристичних продуктів, оновлення наявних туристичних маршрутів; формування системи заходів щодо просування та популяризації регіонального туристського продукту на внутрішньому й міжнародному ринках; сприяння забезпеченню туристської індустрії професійними кадрами.

Головною метою політики органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері туризму мають стати створення умов для державно-приватного партнерства у зазначеній галузі, поглиблення співробітництва, використання економічного, ділового, наукового, гуманітарного та соціального потенціалу. Основу туристичної політики має становити пріоритетний розвиток в'їзного, внутрішнього та соціального туризму на основі сталого розвитку, який передбачає забезпечення збереження, відтворення та відновлення туристичних ресурсів [4].

Стратегічними завданнями розвитку туризму є:

- створення законодавчих, нормативно-правових, соціально-економічних, організаційно-управлінських умов для перетворення туризму на соціально та екологічно орієнтовану, економічно ефективну сферу діяльності, а також забезпечення сталого розвитку туризму;

- підвищення ефективності державної політики у сфері туризму, формування та впровадження ефективної моделі державного управління задля координації, регулювання та захисту інтересів учасників туристичної діяльності;
- посилення ролі місцевих громад і громадських організацій у запровадженні принципів сталого розвитку туризму, вдосконалення наявних та впровадження нових ефективних механізмів взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій, підприємств, наукових та освітніх установ сфери туризму;
- формування туристичного простору задля раціонального та ефективного використання туристичних ресурсів шляхом створення та забезпечення функціонування зон сталого розвитку туризму, розроблення й впровадження конкурентоспроможного регіонального туристичного продукту;
- сприяння соціальній стабільності та безпеці, територіальній єдності, забезпечення умов для розвитку соціально відповідального туризму;
- забезпечення безпеки туристів та подорожуючих, захист їхніх прав та законних інтересів;
- сприяння збереженню й розвитку національної культури та відродженню народних ремесел;
- створення умов для формування національної самосвідомості, патріотичного виховання дітей та молоді, збереження й відновлення унікальних природних та історико-культурних ресурсів, а також історичних місць України;
- сприяння поліпшенню інвестиційного клімату у сфері туризму, залученню інвестицій у розвиток інженерно-транспортної та комунальної інфраструктури;
- раціоналізація використання фінансових і матеріальних ресурсів у сфері туризму, наповнення бюджетів усіх рівнів від туристичної діяльності, збільшення надходження валютних коштів від туризму;
- створення робочих місць, розвиток малого та середнього підприємництва у сфері туризму, розширення зайнятості у сільській місцевості від розвитку туризму;
- створення рівних можливостей для суб'єктів туристичної діяльності, формування передумов для розвитку ефективного та прозорого туристичного ринку;
- створення об'єктів туристичної інфраструктури в межах територій з високою концентрацією цінних природних та історико-культурних туристичних ресурсів за напрямками національної мережі туристичних маршрутів;
- формування інформаційного простору туризму, створення сприятливих умов для забезпечення рівного доступу до інформації у сфері туризму;
- формування сучасного механізму державного обліку та контролю здійснення туристичної діяльності;
- розроблення та впровадження сучасних методик визначення внеску туризму у формування макроекономічних показників країни, регіонів;
- розроблення ефективних державної та місцевих програм розвитку туризму та курортів, економічно обґрунтованих планів їх реалізації, зокрема, в рамках програм соціально-економічного розвитку регіонів;
- розвиток міжнародного співробітництва у сфері туризму та діяльності курортів, поліпшення туристичного іміджу держави, ефективне використання можливостей [1, с.18-24].

Реалізація стратегії розвитку туризму повинна сприяти капіталізації природних, екологічних, ландшафтних, історико-культурних та інших надбань регіонів через розвиток туристичної галузі. Для активізації туристичного потенціалу регіонів, зокрема, слід вжити таких заходів:

- розвиток транспортно-комунікаційної сфери;
- будівництво готелів та розвиток соціально обслуговуючих видів економічної діяльності (соціальної інфраструктури), зокрема роздрібної торгівлі, ресторанного бізнесу, охорони здоров'я, організації дозвілля;
- заохочення та підтримка малого бізнесу, насамперед, у вищезгаданих сферах;
- інформаційна підтримка з боку фахівців у галузях краєзнавства, географії, геології, історії тощо; інтеграція науки та бізнесу через співробітництво підприємців і науковців;
- розвиток інформаційної інфраструктури, інформаційний обмін між регіонами через Інтернет, організацію виставок, ярмарок тощо;

– популяризація історико-культурної спадщини регіонів, екологічних ресурсів, рідкісних ландшафтів, музеїв через засоби масової інформації, організацію загальнонаціональних конкурсів, рейтингів тощо [2, с. 203–215].

Спостерігаються ряд проблем і недоліків, які потребують комплексного підходу для негайного їх вирішення. Це: катастрофічне зменшення зелених зон, через те що ділянки під забудову формуються саме за рахунок зелених територій; забудова історичних місць району відбувається з неврахуванням архітектурних особливостей певної території, які склалися впродовж довгого історичного періоду; відсутність у структурі районної держадміністрації відділу з питань туризму, готельного господарства і курортів; необхідність посилити контроль за дотриманням санітарного стану вулиць та належного вигляду пам'яток історії та культури з метою створення екскурсійно-привабливого іміджу району для туристів; вирішити питання паркування туристсько-екскурсійного транспорту біля об'єктів екскурсійного показу Києво-Печерської Лаври та 6-ти музейних закладів, що функціонують поруч Лаври і біля готелю Дніпро; відсутність в районі туристсько-інформаційного центру.

Вирішення зазначених проблем потребує залучення інвестицій. Фінансова політика у сфері туризму та готельному бізнесі має бути гнучкою і здійснюватись шляхом залучення коштів приватних фірм, благодійних і громадських організацій, іноземних інвестицій, субсидій тощо. Економічні взаємовідносини всіх зацікавлених підприємств, що беруть участь в реконструкції, будівництві, інвестиціях мають бути регламентованими з боку державних органів виконавчої влади.

Отже, на основі результатів дослідження можна запропонувати стратегічні напрямки розвитку м. Києва як туристської дестинації:

- проведення комплексної реконструкції матеріально-технічної бази сфери туризму та районів історичного центру за рахунок залучення інвестицій та бюджетних коштів;
- створення сучасної системи виробничої, туристичної та соціальної інфраструктури за рахунок удосконалення та реформування системи оподаткування суб'єктів туризму та готельного господарства;
- матеріальне та соціальне забезпечення населення, в тому числі соціальний захист, з метою підвищення купівельної спроможності на подорожі та оздоровлення;
- удосконалення та реалізація чинного законодавства стосовно безпеки життєдіяльності та страхування туристів;
- підтримки вітчизняного виробника туристичного продукту (послуг) і послуг гостинності;
- контролю за якістю діяльності і послуг; збереження навколишнього середовища тощо;
- запровадження системи стимулювання розвитку підприємництва в сфері туризму та готельному господарстві за рахунок внесення змін у чинне законодавство;
- забезпечення високого рівня підготовки кадрів туризму і готельного господарства, в тому числі шляхом направлення талановитої молоді на навчання та стажування за кордоном за рахунок коштів місцевого бюджету з укладанням контрактів для подальшої роботи після навчання та стажування в інтересах міста Києва; розбудова доріг і МТК за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів;
- розробка туроператорами якісної мережі туристичних маршрутів і надання комерційних пропозицій іноземним партнерам за допомогою виготовлення високоякісної рекламної інформаційної продукції, Інтернет ресурсів тощо;
- створення на рівні місцевих органів виконавчої влади туристичних інформаційних центрів за рахунок коштів місцевого бюджету та залучення коштів підприємств сфери туризму і готельного господарства (на добровільних засадах з чистого прибутку) з метою пропагування туристичних можливостей, історії і культури міста;
- виділення з державного і місцевого бюджету коштів на розвиток пам'яток історії, культури, архітектури, музеїв, художніх галерей, театрів, кінотеатрів, концертних закладів, культових споруд, спортивних об'єктів.

Стратегічні напрямки мають комплексний підхід, тобто мають вирішуватись у поєднанні з різноманітними компонентами туристської дестинації.

Висновок. Підсумовуючи вищесказане, зазначимо, що туристичні дестинації можуть виступати як складові (елементи) великих (столичних) міст, даючи змогу широкого застосування природно-ресурсних можливостей для розвитку, формування та просування туристичного продукту. Безумовно, що для практичного застосування всіх можливостей туристичної дестинації, необхідний оптимізаційний алгоритм (механізм) базових елементів та етапів розвитку туризму в

конкретно взятому місті. Такий підхід дає можливість створити теоретичну модель та застосувати її в практичному плані, на прикладі туристичної дестинації «Київ».

Завдяки сучасному підходу до сприйняття міста як перспективної туристичної одиниці, можливим є розглянути проблематику розвитку туристичної діяльності з використанням комплексного регіонального підходу щодо формування стратегії розвитку туризму, створенням моделі формування й реалізації оптимізаційної стратегії в умовах формування дестинації «Київ».

Список використаних джерел:

1. Богдан Н.М., Рябев А.А., Сегеда І.В. Інструменти формування стратегії розвитку туризму в Україні: реалізація регіонального туристичного потенціалу. Науковий економічний журнал «Інтелект ХХІ». – Київ.: Інститут харчових технологій. ГО «Інститут проблем конкуренції», 2019. – Вип.5. – С.18-24
2. Богдан Н., Сидельник В. Туристичний імідж регіону як інструмент управління його інвестиційною привабливістю. Бізнес-Інформ. 2019. № 3. С. 203–215
3. Богославець О. Г., Бойко Н. О. Туристична інфраструктура міста: європейський досвід та українські реалії Туристичний бізнес: сучасні тренди та стратегії розвитку: тези Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (16 березня 2018 р.). — К.: КНЕУ, 2018. — С.33-39
4. Gossiling S. Tourism – Sustainable Development Option // Environmental Conservation, 2000. Vol. 27. – N 3.
5. Каурова А. Д. Организация сферы туризма: учеб. пособ. для вузов. / А.Д. Каурова. — СПб.: Герда, 2005. — 319 с.
6. Цибух В., Вихристенко Б., Попович С. Стан і перспективи розвитку туризму в Україні. Туристично-краєзнавчі дослідження. 2004. Вип. 2. С. 65–75

References:

1. Bogdan N.M., Ryabeev A.A., Segeda I.V. Instruments for the formation of a tourism development strategy in Ukraine: realization of the regional tourism potential. Scientific economic journal "Intellect XXI". - Kyiv: Institute of Food Technologies. NGO "Institute for Competition Problems", 2019. - Issue 5. pp.18-24
2. Bogdan N., Sidelnik V. Tourist image of the region as a tool for managing its investment attractiveness. Business inform. 2019. - No. 3. pp. 203–215
3. Bogoslavets O. G., Boyko N. A. Tourist infrastructure of the city: European experience and reality. Tourism business: modern trends and development strategies: abstracts of the Intern. scientific-practical. Internet conf. (March 16, 2018). - K.: KNEU, 2018. - pp.33-39
4. Gossiling S. Tourism – Sustainable Development Option // Environmental Conservation, 2000. Vol. 27. – N 3.
5. Kaurova A. D. Organization of the sphere of tourism: textbook. allowance for universities. / A.D. Kaurova. - St. Petersburg: Gerda. 2005. 319 p.
6. Tsybuh V., Vykhrystenکو B., Popovich S. Status and prospects for the development of tourism in Ukraine. Tourist and local history research. 2004. Issue. 2. pp. 65-75

Надійшла до редколегії 27.09.2022
Прийнята до друку 27.11.2022